

ANNA NADOLSKA

Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego, Bydgoszcz

ORCID: 0000-0002-4063-7431

II Ogólnopolska konferencja naukowa „Bydgostiana. Historia i współczesność” (Bydgoszcz, 10–11 czerwca 2022 r.) – sprawozdanie

W dniach 10–11 czerwca 2022 roku odbyła się II Ogólnopolska konferencja naukowa pn. „Bydgostiana. Historia i współczesność”, zorganizowana przez funkcjonującą w ramach Działu Historii Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy Pracownię Historii Bydgoszczy i Regionu. To już druga sesja z cyklu *Bydgostiana*, której tytuł nawiązuje do przechowywanych i gromadzonych w tej placówce bydgoskich przedmiotów, archiwaliów, fotografii, obrazów, grafik i rysunków, tzw. bydgostiany, a tematyka konferencji w całości poświęcona jest Bydgoszczy, jej historii, kulturze oraz współczesnym problemom, m.in. polityce, gospodarce czy turystyce¹. Rok wcześniej miała miejsce inauguracyjna sesja opatrzona podtytułem „Miasto i ludzie”².

Wydarzenie skonsolidowało osoby podejmujące badania naukowe oscylujące wokół historii, a także różnorodnych dziedzin życia miasta. Wśród nich byli nie tylko lokalni naukowcy, pracownicy instytucji kultury oraz miłośnicy Bydgoszczy, ale także badacze z innych ośrodków w całym kraju. Sesja stała się swoistym miejscem spotkania, wymiany

---

¹ II konferencja naukowa *Bydgostiana. Historia i współczesność*, MOB, [online], [dostępny: <https://muzeum.bydgoszcz.pl/wydarzenia/ii-konferencja-naukowa-bydgostiana-historia-i-wspolczesnosc-3/>], [dostęp: 20.12.2022]; *Konferencja naukowa Bydgostiana miasto i ludzie. Przybliża historię i teraźniejszość Bydgoszczy*, TVP 3 Bydgoszcz, [online], [dostępny: <https://bydgoszcz.tvp.pl/60690540/konferencja-naukowa-bydgostiana-miasto-i-ludzie>], [dostęp: 20.12.2022].

² A. Nadolska, *Ogólnopolska konferencja naukowa „Bydgostiana. Miasto i ludzie” (Bydgoszcz, 4–5 listopada 2021 r.) – sprawozdanie*, „Tabularium Historiae”, T. X: 2021, s. 151–156; *Konferencja „Bydgostiana. Miasto i ludzie”*, [online], [dostępny: <https://www.youtube.com/watch?v=G1hBCJs-e5g>], [dostęp: 20.12.2022].

wiedzy, doświadczeń, dyskusji, odkrywania nowych obszarów badań, inspiracji dla wszystkich zainteresowanych problematyką bydgoską. Konferencja miała także na celu popularyzację wyników dotychczasowych badań dotyczących miasta.

Patronami przedsięwzięcia były zaprzyjaźnione z Muzeum uczelnie wyższe, instytucje kultury i edukacji itp.: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy, Miejski Ośrodek Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy i Szlak Wody, Przemysłu i Rzemiosła TeH2O, a także firmy: Cukiernia Sowa i Restauracja Apteka. Patronat honorowy objął prezydent Bydgoszczy Rafał Bruski. Sesja przygotowana została w ramach obchodów 100-lecia istnienia bydgoskiego Muzeum Okręgowego.

W trakcie obrad pochyłono się nad zagadnieniami dotyczącymi przemysłu i rzemiosła oraz ogólnie lokalnej gospodarki, kultury, sztuki i architektury. Problematyka sesji koncentrowała się wokół historii i działalności organizacji społecznych, instytucji kulturalnych oraz sylwetek kilkunastu osób związanych z miastem – znanych i tych jeszcze do niedawna anonimowych. Silnie zarysowana została także kwestia tożsamości regionalnej oraz wątek feministyczny.

W konferencji wzięło udział 32 prelegentów, którzy reprezentowali następujące ośrodki naukowe i instytucje kultury: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Politechnikę Bydgoską, Wyższą Szkołę Gospodarki w Bydgoszczy, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Uniwersytet Gdański, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, Narodowy Instytut Fryderyka Chopina – Muzeum Fryderyka Chopina w Warszawie, Akademię Leona Koźmińskiego w Warszawie, Fancy Properties Siembida sp.j., Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie, Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy, Muzeum Wojsk Lądowych w Bydgoszczy, Muzeum Fotografii w Bydgoszczy, Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy – Muzeum Oświaty, Kujawsko-Pomorskie Centrum

Kultury w Bydgoszczy i Muzeum Solca im. Księcia Przemysła w Solcu Kujawskim.

Sesję, trującą dwa dni, podzielono na osiem tematycznych paneli. Pierwszego dnia, w imieniu dyrektora Muzeum Okręgowego dr. Wacława Kuczmy, powitała gości i otworzyła obrady kierowniczka Działu Historii, Pracowni Historii i Regionu Anna Nadolska – współorganizatorka wydarzenia. Słowo wstępne wygłosił przewodniczący Rady Programowej konferencji prof. dr hab. Albert Kotowski, a referowało 17 prelegentów. W panelu wprowadzającym w tematykę bydgoską najpierw wystąpił prof. dr hab. Włodzimierz Jastrzębski, który opowiedział o związkach Bydgoszczy z Kosznejderią. Dr Karolina Zimna-Kawecka przybliżyła organizacyjne i praktyczne aspekty kształtowania estetyki przestrzeni publicznej w przedwojennej Bydgoszczy, a dr hab. Marek K. Jeleniewski, prof. UKW poruszył kwestię grobów symbolicznych na cmentarzu Starofarnym. O Bydgoszczy w dokumentach CIA z przełomu lat 40. i 50. XX wieku mówił dr hab. Łukasz Mamert Nadolski. W kolejnym panelu pochylono się nad postaciami zasłużonych i „zwykłych” bydgoszczan. Włodzimierz Domek przedstawił sylwetkę dr. Bernarda Śliwińskiego, prezydenta przedwojennej Bydgoszczy, a dr Krzysztof Prętki – Jana Bizuela, lekarza i społecznika. O wspomnieniach jachciczan do książki *Dzieje bydgoskich Jachcic* referowali prof. dr hab. Andrzej S. Dyszak i Ewa Niedbalska. Dr Katarzyna Marszałek odpowiedziała na pytanie, jakie kobiety dołączono do bohaterów Hufca ZHP Bydgoszcz-Miasto i przedstawiła ich biogramy. W dalszej części sesji podjęto tematy związane z przemysłem, rzemiosłem i gospodarką w mieście nad Brdą. Historię bydgoskiej wytwórni papierów fotograficznych ALFA przedstawił Marek Noniewicz, a dzieje Bydgoskiej Wytwórni Konfekcji W. Olejniczak i Ska – prywatnej firmy odzieżowej, dr hab. Zbigniew Zyglewski, prof. UKW. Postać Tytusa Piechockiego, międzywojennego fotografa, przybliżyła Katarzyna Gębarowska. Ponadto Damian Siembida omówił zmiany na bydgoskim rynku nieruchomości w perspektywie ostatnich dziesięciu lat (2012–2022). W końcowym panelu słuchacze mogli zapoznać się z historią i działalnością Towarzystwa Powstańców i Wojaków w Bydgoszczy w latach 1921–1926,

którą zaprezentował Rafał Kubiak. Bydgoski epizod Stanisława Appenzellera omówiła dr Magdalena Anna Długosz. Z kolei Patrycja Sieg podzieliła się wynikami badań dotyczącymi zagospodarowania obiektów przemysłowych na przykładzie Szlaku TeH₂O, a dr Krzysztof Jarzęcki przybliżył kwestię uformowania Skarbu Bydgoskiego.

Drugi dzień obrad obfitował w wystąpienia traktujące o lokalnej kulturze. Ponownie poruszano także tematy związane z bydgoską gospodarką i prezentowano dokonania mieszkańców miasta. Wynikami przeprowadzonych badań naukowych podzieliło się ze słuchaczami 15 prelegentów. Na wstępie dr Monika Opióła-Cegiełka przedstawiła referat pt. „»Czy i jak naśladować mężczyzn« – kącik »Dla Naszych Pań« na łamach »Dziennika Bydgoskiego« w latach 30. XX wieku”, a dr Anna Nadolska omówiła sprawę Janiny Łukaszewskiej, pracowniczki Biblioteki Miejskiej. O artykułach dotyczących Poli Negri publikowanych na łamach bydgoskiej prasy powojennej opowiedziała Karolina Stanek, a twórczość Krystyny Panasik w świetle dokumentów przechowywanych w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy zarysowała Lucyna Gęsikowska. W kolejnej części konferencji Barbara Chojnacka przybliżyła kwestię karykatury portretowej bydgoszczan w twórczości Leona Dołżyckiego, a Daria Fosińska omówiła specyfikę malarstwa braci Władysława i Leona Drapiewskich. Referat o wizytach w Bydgoszczy wybitnego pianisty Witolda Małcużyńskiego wygłosił dr Michał Ceglarek. Z kolei Małgorzata Kalinowska przedstawiła sylwetkę Ireny Gnap (1947–2008) – matki, nauczycielki, społeczniczki. Trzeci panel reprezentowali Adrian Talarek, który nakreślił obraz Bydgoszczy w czasie powstania listopadowego (1830–1831), oraz Bogna Derkowska-Kostkowska, która omówiła problematykę bydgoskich ślusarzy. Był to przyczynek do badań nad rzemiosłem i przemysłem metalowym do 1920 roku. Dodatkowo o Przemysławie Borucie (1928–1999), wybitnym inżynierze, wizjonerze i wynalazcy, opowiedziała Katarzyna Boruta. Na zakończenie sesji odbiorcy wysłuchali dr hab. Justyny Chodkowskiej-Miszczuk, prof. UMK i Agaty Lewandowskiej, które zreferowały temat „Smart city – pomiędzy ideą a rzeczywistością”. Procesy rewitalizacyjne w Bydgoszczy na przykładzie Starego Rynku naszkicowała Martyna Sydorów,

a o Muzeum Oświaty w Bydgoszczy, jako strażnika regionalnej pamięci, powiedziała Iwona Gurtowska.

W czasie wydarzenia prelegenci i zgromadzeni słuchacze wzięli udział w oprowadzaniu kuratorskim po nowej wystawie stałej „Skarb Bydgoski”, prezentowanej w Europejskim Centrum Pieniądza MOB przy ul. Mennica 4.

Dzięki przedsięwzięciu wiedza o dziejach i współczesnych problemach Bydgoszczy została poszerzona i uzupełniona. Konferencja stała się również pretekstem do podjęcia nowych wyzwań naukowych oscylujących wokół miasta i zamieszkującej je lokalnej społeczności. Ponadto wydarzenie zintegrowało badaczy z różnych środowisk: naukowego, kulturalnego i społecznego, także spoza Bydgoszczy. Wartością dodaną sesji było wytyczenie „świeżych” obszarów i kierunków badawczych. Artykuły pokonferencyjne znajdują się w recenzowanej publikacji w formie e-book.

Sesja spotkała się z pozytywnym odzewem ze strony miłośników historii miasta, którzy nie tylko słuchali wystąpień uczestników konferencji, ale również zabierali głos w dyskusji. Aby jeszcze bardziej wzmocnić postulat upowszechniania wiedzy o Bydgoszczy, jeden z partnerów wydarzenia naukowego – Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy – zapewnił transmisję „na żywo” (streaming), która stale jest dostępna w Internecie³.

Na zakończenie konferencji naukowcy i osoby pasjonujące się tematyką bydgoską zostały zaproszone do wzięcia udziału w trzeciej już odsłonie wydarzenia pn. „Bydgosztiana. Kultura i muzeum”, która planowana jest w dniach 25–26 maja 2023 roku. Sesja będzie stanowić integralną część uroczystych obchodów 100. rocznicy powstania Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy (1923–2023).

³ *Bydgosztiana. Historia i współczesność. Dzień 1*, [online], [dostępny: <https://www.youtube.com/watch?v=a-OJ84IMhz0>], [dostęp: 20.12.2022]; *Bydgosztiana. Historia i współczesność. Dzień 2*, [online], [dostępny: <https://www.youtube.com/watch?v=kTVGwXGO1DA>], [dostęp: 20.12.2022].

Bibliografia

- Nadolska A., *Ogólnopolska konferencja naukowa „Bydgostiana. Miasto i ludzie” (Bydgoszcz, 4-5 listopada 2021 r.) – sprawozdanie*, „Tabularium Historiae”, T. X: 2021, s. 151–156
- Bydgostiana. Historia i współczesność. Dzień 1*, <https://www.youtube.com/watch?v=a-OJ84IMhz0>
- Bydgostiana. Historia i współczesność. Dzień 2*, <https://www.youtube.com/watch?v=kTVGwXGO1DA>
- II konferencja naukowa Bydgostiana. Historia i współczesność*, MOB, <https://muzeum.bydgoszcz.pl/wydarzenia/ii-konferencja-naukowa-bydgostiana-historia-i-wspolczesnosc-3/>
- Konferencja „Bydgostiana. Miasto i ludzie”*, <https://www.youtube.com/watch?v=G1hBCJs-e5g>
- Konferencja naukowa Bydgostiana miasto i ludzie. Przybliży historię i teraźniejszość Bydgoszczy*, TVP 3 Bydgoszcz, <https://bydgoszcz.tvp.pl/60690540/konferencja-naukowa-bydgostiana-miasto-i-ludzie>